

Jaarrapportage Meer en Beter Recyclen 2015

*Opgesteld door Ton ter Grote (secretaris Meer en Beter Recyclen)
Vastgesteld door de stuurgroep Meer en Beter Recyclen op 7 april 2016*

Inhoudsopgave

pagina

1	Inleiding	3
2	Uitvoeringsprogramma MBR	4
3	Stuurgroep en secretariaat	4
4	Communicatie	5
5	Rapportage en evaluatie	6
6	Resultaten die in 2015 zijn bereikt	6
7	Voortgang van de verschillende projecten MBR	7

1. Inleiding

Om nu en in de toekomst welvarend en gezond te kunnen leven moeten we op een verantwoorde manier omgaan met het natuurlijke kapitaal dat ons voedsel, grondstoffen, schone lucht, water en energie levert. Het Rijk werkt in het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) daarom samen met maatschappelijke partijen aan de transitie naar een circulaire economie.

Een circulaire economie is een economisch systeem dat uitgaat van het behoud van natuurlijke hulpbronnen en herbruikbaarheid van producten en materialen én waarde creatie nastreeft in iedere schakel van het systeem. In een circulaire economie zijn kringlopen gesloten zodat grondstoffen in de keten blijven en er geen afwenteling op mens en milieu ontstaat.

Een circulaire economie vergt onder meer inspanningen aan de achterkant van de keten. Meer en betere recycling (doelmatig, tegen acceptabele kosten en zonder negatieve milieueffecten) is essentieel. Hiermee kunnen we ervoor te zorgen dat er zo weinig mogelijk waardevolle grondstoffen verloren gaan en als restafval worden gestort of verbrand. De overheid moet nauw samenwerken met marktpartijen om dit te bereiken. Daarom heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu op 16 maart 2015 met een aantal marktpartijen een convenant ondertekend. Dit convenant heeft als doelstelling een meer en betere recycling tot stand te brengen. Het convenant is op de dag na ondertekening in werking getreden en loopt in beginsel door tot en met 31 december 2024.

De volgende partijen hebben het convenant Meer en Betere Recycling (MBR) mede ondertekend:

- Branchevereniging Recycling Breken en Sorteren (BRBS Recycling).
- Federatie Herwinning Grondstoffen (FHG).
- Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (NVRD).
- Vereniging Afvalbedrijven (VA).

Het convenant MBR is een onderdeel van het programma VANG, net zoals VANG-huishoudelijk afval (VANG-HHA) een onderdeel van VANG is. In VANG-HHA werken ketenpartijen samen aan het sluiten van ketens. De ketenaanpak van VANG-HHA richt zich primair op de producten die in de afdankfase onderdeel uitmaken van het huishoudelijk afval. Ook binnen de onderdelen VANG-MBR en VANG-buitenshuis wordt een ketenaanpak gebruikt om materiaalketens te sluiten en de recycling van producten en materialen te bevorderen. In de uitvoering van VANG wordt de ketenaanpak van de verschillende programma onderdelen van VANG gezamenlijk opgepakt. De manier van werken die we als 'ketenaanpak' bestempelen is gebaseerd op de ervaring die door IenM en RWS is opgedaan in de ketenaanpak binnen het afvalbeleid. De aanpak van ketens is beschreven in de notitie over dit onderwerp die in december 2015 in een Algemeen Overleg in de Tweede Kamer is besproken. Kern van de aanpak is dat ketenpartijen betrokken bij een productketen samen werken om de product- en materiaalketens meer circulair te maken.

Samenwerking is noodzakelijk. De transitie naar een circulaire economie kan alleen in samenwerking met bedrijven, burgers, onderzoekers en NGO's worden gerealiseerd. Concrete en afrekenbare doelen worden bij voorkeur samen met maatschappelijke partners geformuleerd. Dit uitgangspunt in de kamerbrief over VANG vormt ook de grondgedachte van dit convenant. De afval- en recyclingindustrie heeft een cruciale rol in het sluiten van ketens vanwege hun kennis en expertise op het gebied van materialen, hergebruik en recycling.

De organisaties VA, BRBS Recycling, FHG en NVRD vertegenwoordigen een groot deel van afval- en recyclingsector. Zij onderschrijven de ambitie van VANG. Daarom willen zij samen met het ministerie van IenM werken aan meer en betere recycling in Nederland om de transitie naar een circulaire economie te stimuleren. Het convenant MBR vormt de basis voor een constructieve en lange termijn samenwerking tussen de afval- en recyclingindustrie en het ministerie van IenM om ervoor te zorgen dat er structureel minder recyclebaar afval wordt aangeboden bij afvalverbrandingsinstallaties en stortplaatsen.

2. Uitvoeringsprogramma MBR

Het convenant MBR is uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Het eerste uitvoeringsprogramma MBR heeft een looptijd van 1 april 2015 tot en met 31 maart 2016. Daarna wordt er een tweede uitvoeringsprogramma vastgesteld.

Het programma VANG is uitgewerkt in negen operationele doelstellingen en daarbij behorende acties. Een aantal van deze acties valt onder het uitvoeringsprogramma MBR, dat een onderdeel van VANG is. De feitelijke uitvoering van MBR vindt plaats in nauwe samenwerking tussen overheid en marktpartijen. Dit is opgenomen in het convenant. Het uitvoeringsprogramma vormt een nadere concretisering van de afspraken uit het convenant.

De basis voor dit Uitvoeringsprogramma is de bijlage bij de VANG-Brief van de Staatssecretaris (van 28 januari 2014) en de voortgangsrapportage (van 15 april 2015) over de uitwerking van negen operationele doelstellingen. In deze uitwerking worden 39 en later 54 acties benoemd voor het realiseren van de in de genoemde brief gestelde doelen.

Bij het tot stand komen van het initiatief Meer en Beter Recyclen zijn diverse projecten voorgesteld, mede op basis van de VANG-Brief en de bijlage daarbij. Daarnaast waren bij Rijkswaterstaat Leefomgeving al enkele projecten in uitvoering die nauw verwant zijn aan het thema. Al deze projecten zijn gebundeld en vormen de inhoud van het uitvoeringsprogramma.

De diverse projecten zijn in enkele thema's in te delen:

- A. Stimuleren van hoogwaardige recycling.
- B. Stimuleren van duurzame innovaties in afvalbeheer en recycling.
- C. Verhogen van het rendement van sorteerprocessen.
- D. Verbetering van afvalscheiding en -inzameling.
- E. Optimale ketensluiting voor een selectie van materiaalstromen.
- F. Op milieuverantwoorde wijze wegnemen van onnodige belemmeringen in wet- en regelgeving.
- G. Opvolging van afgeronde acties.

Thema G is op verzoek van de stuurgroep toegevoegd en heeft tot doel de effecten van de afgeronde projecten te monitoren.

Onder bovengenoemde thema's hangen verschillende projecten. Het uitvoeringsprogramma omvat op dit moment 21 projecten. Deze zijn beschreven in de fiches die in bijlage 1 van het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen. Het convenant en het uitvoeringsprogramma van MBR hebben geen betrekking op projecten op het gebied van huishoudelijk afval. Daarvoor is een afzonderlijk uitvoeringsprogramma HHA opgesteld. Bij de uitvoering van beide uitvoeringsprogramma's vindt vanzelfsprekend wel afstemming plaats. Daarnaast vindt afstemming plaats met de RACE-coalitie, het kunststofketenakkoord en Circulaire economie in de bouw. Ook wordt aansluiting gezocht met inspanningen ten aanzien van circulaire economie onder het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie.

3. Stuurgroep en secretariaat

Bij de inwerkingtreding van het convenant (ondertekend op 16 maart 2015) was er al een stuurgroep operationeel. Alle partijen die het convenant hebben ondertekend, zijn in de stuurgroep vertegenwoordigd door personen op beslissingsbevoegd niveau. De leden van de stuurgroep dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de voortgang van het uitvoeringsprogramma te bewaken en het convenant tot een succes te maken.

Roulerend voorzitterschap

In het convenant is bepaald dat het voorzitterschap van de stuurgroep elk half jaar rouleert tussen de ondertekenende partijen. In de eerste periode (van 1 april tot en met 31 december 2015) heeft BRBS Recycling de voorzitter geleverd. In een stuurgroepvergadering in oktober 2015 is bepaald dat de voorzitter vanuit BRBS Recycling nog drie maanden langer aan zou blijven. Uit praktisch oogpunt was dit handig omdat hiermee zou worden aangesloten bij de looptijd van het eerste uitvoeringsprogramma (dit loopt tot en met 31 maart 2016). Met ingang van 1 april 2016 neemt de vertegenwoordiger van de FHG de voorzittershamer over.

De stuurgroep komt minimaal eenmaal per kwartaal bij elkaar voor een voortgangsoverleg en voor strategische afstemming over de uitvoering van het convenant. In 2015 vonden de vergaderingen van de stuurgroep plaats op: 25 februari, 2 april, 2 juli en 8 oktober.

De stuurgroep heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- Het houden van overzicht en het bepalen van de strategische hoofdlijnen. De samenhang tussen de projecten wordt bewaakt. De stuurgroep moet er voor zorgen dat onnodige overlap tussen projecten wordt voorkomen en dat de projecten goed op elkaar zijn afgestemd.
- De stuurgroep stelt het uitvoeringsprogramma vast. De samenstelling van de projectteams wordt beoordeeld. De stuurgroep levert een bijdrage vanuit de eigen organisatie en/of leden en zorgt voor prioritering van alle projecten.
- De stuurgroep biedt gevraagd (en ongevraagd) advies aan de projectteams. Op basis van de jaarrapportage en evaluatie kan de stuurgroep de projectteams aanspreken en bijsturen om de aanpak zodanig te wijzigen dat de doelen effectiever worden bereikt. Projectteams kunnen ook tussenresultaten en/of dilemma's ter besluitvorming voorleggen aan de stuurgroep. De stuurgroep weegt alle belangen af in het licht van VANG en komt gezamenlijk tot een besluit.

Er is een secretariaat ingericht

De stuurgroep zorgt er voor dat er een secretariaat is ingericht om de stuurgroep te ondersteunen en om er voor te zorgen dat het uitvoeringsprogramma voortvarend wordt uitgevoerd. In 2015 was er een knelpunt rond de bemensing van het secretariaat. In juni 2015 was er een secretaris voor MBR aangesteld, maar deze vertrok na een paar maanden vanwege het aanvaarden van een andere baan. De nieuwe secretaris kon vervolgens pas in december 2015 met zijn werkzaamheden beginnen. Het secretariaat was dus een aantal maanden niet bemenst. Hierdoor ontbrak het bij de leden van de stuurgroep een tijd lang aan een goed overzicht van de lopende projecten van het uitvoeringsprogramma MBR. Met het uitbrengen van deze jaarrapportage krijgen de stuurgroepleden weer een goed overzicht van de projecten en de eventuele knelpunten in de voortgang van de projecten. Hiermee kan de stuurgroep weer op een goede manier uitvoering geven aan haar verantwoordelijkheden.

De secretaris van MBR is belast met de volgende taken:

- Het samenstellen en jaarlijks actualiseren van het uitvoeringsprogramma op basis van de inbreng van de afzonderlijke projectteams.
- Monitoren van de stand van zaken van de afzonderlijke projecten binnen het uitvoeringsprogramma.
- Bewaken van de coherentie door afzonderlijke projecten met elkaar te verbinden.
- Ondersteunen van de projectteams met kennis en expertise over recycling;
- Ondersteunen van de voorzitter bij het organiseren en voorbereiden van de bijeenkomsten van de stuurgroep.
- Zorg dragen voor de externe communicatie over het convenant.
- Ondersteunen van de NVRD en het ministerie van IenM bij de afstemming met het uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval.
- Opstellen van de jaarlijkse rapportage over de uitvoering van het convenant.

4. Communicatie

Vanuit het convenant MBR zijn er drie verschillende communicatie opgaven te onderscheiden. Allereerst is er de actie uit het convenant waarin staat: 'de NVRD zoekt via de Landelijke werkgroep Afval Communicatie (LAC), samen met de convenantpartijen, naar mogelijkheden om communicatie richting de burger over recycling te verbeteren.' Deze actie is in het uitvoeringsprogramma opgenomen in bijlage 1 bij project D2. In 2015 is er weinig gedaan op het gebied van communicatie naar burgers. Er was geen persoon aangewezen als uitvoerder van de acties op het gebied van communicatie. Aanvankelijk was de NVRD verantwoordelijk voor het verbeteren van de communicatie richting de burger. Maar in 2015 heeft de NVRD het voorzitterschap van de Landelijke werkgroep Afval Communicatie (LAC) overgedragen aan MilieuCentraal. Daarna is er vanuit MBR weinig tot niets gedaan op het gebied van het verbeteren van de communicatie. MilieuCentraal is vooral gericht op communicatie naar burgers. Bij MBR bestaat de doelgroep uit bedrijven in de afvalrecyclingbranche. Daarom lijkt er geen rol voor MilieuCentraal te liggen in het kader van het verbeteren van de communicatie

over MBR. Wie moet er een rol spelen bij het verbeteren van de communicatie en hoe pak je dat aan? Dit is iets dat in een communicatieplan uitgewerkt zou moeten worden.

Om deze reden heeft de secretaris MBR opdracht gegeven voor het opstellen van een communicatieplan voor Meer en Beter Recyclen. De grote lijnen van dit communicatieplan worden aan de stuurgroep MBR gepresenteerd.

Het uitvoeringsprogramma Meer en Beter Recyclen moet op overkoepelend niveau worden gecommuniceerd. Om dit te kunnen bewerkstelligen moet er een informatieve website worden gemaakt die de achterbannen van de convenantpartners informeert, enthousiasmeert en betreft bij de activiteiten. Het technisch en functioneel ontwerp van de nieuwe website was eind 2015 gereed. Op dit moment (voorjaar 2016) moet de website nog worden voorzien van inhoudelijke teksten en fotomateriaal. De secretaris MBR zorgt er voor dat de website wordt voorzien van goede informatie over de verschillende projecten en er aantrekkelijk uitziet met aansprekend fotomateriaal. De website zal naar verwachting in maart 2016 in de lucht zijn.

Daarnaast kennen veel projecten een eigen communicatiebehoefte. Deze behoefte is erg divers en in verschillende stadia van concreetheid. Een deel van de communicatiewensen kunnen een plaats krijgen in de algemene en meer overkoepelende MBR website. Een ander deel wordt specifiek op het project toegespitst. Dit staat in het communicatieplan, dat op dit moment wordt opgesteld.

Communicatie over MBR vindt ook plaats op congressen en symposia. De Vereniging Afvalbedrijven, de NVRD en het ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben op 1 oktober 2015 in Utrecht de jaarlijkse Afvalconferentie. Bij deze afvalconferentie werd vanuit de stuurgroep MBR een workshop over een aantal MBR-projecten gehouden. Dit was een prima manier om het onderwerp Meer en Beter Recycling op de kaart te zetten.

Daarnaast werd in de Evenementenhal in Gorinchem op 3, 4 en 5 november 2015 de zesde editie van de vakbeurs Recycling gehouden. Veel spelers uit de recyclingbranche waren aanwezig op dit evenement. Het thema van de vakbeurs was "van afval naar grondstof". Op één van de dagen van de vakbeurs werd het Recycling symposium gehouden met vele aansprekende sprekers uit de recyclingbranche en de overheid.

5. Rapportage en evaluatie

In de jaarlijkse rapportage worden de eindresultaten per project in kaart gebracht. De rapportage wordt tevens gebruikt als onderdeel van de bredere monitoring van het programma VANG. De jaarrapportage wordt jaarlijks in maart door de stuurgroep vastgesteld en gepubliceerd op de website van MBR. Dit is een nieuwe website die naar verwachting in april 2016 in de lucht gaat. De resultaten worden zo concreet mogelijk benoemd. Met het vaststellen van de jaarrapportage committeren de Partijen zich aan de uitkomsten van de uitgevoerde projecten. Op basis van de jaarrapportage beoordeelt de stuurgroep of de resultaten van de afzonderlijke projecten overeenkomen met de bij aanvang afgesproken doelen. Voor de doorontwikkeling van het convenant zal worden bepaald welke aanvullende acties of projecten nodig zijn om de doelen te bereiken. Deze kunnen worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma. In maart 2018 en 2021 vindt er een uitgebreidere evaluatie plaats. Hiervoor worden zowel de kwalitatieve als kwantitatieve resultaten van de voorgaande jaren geanalyseerd. Op basis van de uitkomsten zal de stuurgroep nagaan in hoeverre de (sub)doelstellingen worden gerealiseerd. En in combinatie met een evaluatie van het uitvoeringsprogramma van VANG-HHA zal de stuurgroep beoordelen of er sprake is van een dalende trend waardoor de VANG doelstelling binnen bereik komt. Op basis van de tussentijdse evaluaties besluit de stuurgroep of de afspraken in het convenant moeten worden gewijzigd om nieuwe ontwikkelingen en inzichten te integreren.

6. Resultaten die in 2015 zijn bereikt

Het convenant MBR is op 16 maart 2015 ondertekend. Het convenant is 'vertaald' in activiteiten die zijn opgenomen in het eerste uitvoeringsplan 2015-2016. In 2015 is het uitvoeringsprogramma MBR op de rit gezet. In 2015 waren er een paar organisatorische strubbelingen, zoals de bemensing van het secretariaat. Aanvankelijk was het secretariaat niet bemenst. Medio 2015 was er eindelijk een secretaris voor MBR, maar deze vertrok na een paar maanden weer vanwege het aanvaarden van een andere baan. Er werd een nieuwe secretaris geworven, maar deze kon pas per december 2015 beginnen. Het programma MBR heeft

daardoor in 2015 geruime tijd zonder secretariaat gewerkt. Een aantal activiteiten loopt daardoor wat achter op de planning. Toch zijn er in 2015 ook goede resultaten behaald. Hieronder noemen we er een aantal:

- Puingranulaat heeft de EoW-status gekregen.
- Ook voor andere materiaalstromen is er aandacht om te komen tot betere EoW-criteria. Dit is gunstig aangezien de afvalstatus voor sommige materiaalstromen extra meldingen en registratieverplichtingen en bijzondere verplichtingen voor opslag met zich brengt.
- Een groot aantal door de recyclingbranche ingebrachte belemmeringen zijn in het project Ruimte voor Regels in Groene Groei opgepakt. Hierbij zoekt de rijksoverheid samen met het bedrijfsleven naar oplossingen om de belemmeringen weg te nemen.
- Door middel van North Sea Resources Roundabout lijken enkele zaken succesvol van de grond te komen, zoals onder meer de te verbeteren PVC import-exportmogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven.
- Er is een werkgroep Internationaal opgericht, waar vertegenwoordigers van alle convenantpartners in zitten. In deze werkgroep proberen het ministerie van IenM en RWS met de vertegenwoordigers van het Nederlandse afval- en recyclingbedrijfsleven eerst samen tot een visie komen, waarna een en ander meer effectief in Brussel kan worden ingebracht.
- Er is een nieuw ketenproject gestart: bitumineus Dakafval.
- Er is aandacht besteed aan belemmeringen voor recycling vanuit de stoffenregelgeving (onder andere Reach).
- Er een koppeling tussen de twee VANG hoofdactiviteiten tot stand gebracht: VANG-HHA en VANG-MBR. In 2016 moet dit verder worden uitgewerkt.
- Er is een aanvang gemaakt met het inrichten van een nieuwe website voor MBR. Hiermee komt er een eenvoudig te raadplegen informatiebron beschikbaar, waar stakeholders zich uitnodigt voelen relevante informatie in te brengen om tot de gewenste doelen te komen.

Voor 2016 moeten de inspanningen er nog meer op gericht zijn om binnen MBR per project duidelijk in kaart te hebben gebracht wat het eindresultaat (of tussenresultaat) moet zijn. Ook moet duidelijk zijn hoe ver je op enig moment bent in het traject om te komen tot het eindresultaat (of tussenresultaat). Nu is dat nog niet in alle gevallen even duidelijk.

7. Voortgang van de verschillende projecten MBR

In de onderstaande overzichten worden de verschillende MBR-projecten weergegeven. Naast een beschrijving van de uit te voeren actie en het beoogd resultaat, wordt er per project vermeld welke acties er in 2015 zijn uitgevoerd en welke knelpunten er eventueel spelen. Met een kleur wordt er een indicatie aangegeven van de voortgang van het project. Met de drie verschillende kleuren wordt het volgende aangeduid:

Groen	= actie loopt volgens planning
Oranje	= er is wel voortgang, maar actie loopt achter op de planning
Rood	= grote knelpunten en/of niet of nauwelijks voortgang

A1 Hoogwaardige recycling	
Doel	Hoogwaardige recycling per keten stimuleren
Inhoudelijke omschrijving actie	a. Methodiek ontwikkelen voor afvalbeleid om hoogwaardigheid van recycling vast te stellen. b. Voor een aantal stromen als test voor de bruikbaarheid van de ontwikkelde systematiek onderzoeken hoe toepassen van de systematiek zou uitpakken. c. Indien daartoe aanleiding is het opnemen van hoogwaardige recycling als mogelijke minimumstandaard in het Landelijk Afvalbeheer Plan 3 en andere relevante instrumenten.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Het resultaat moet zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Een analyse van beleidsmatige mogelijkheden om iets met hoogwaardige recycling te doen. - 2 methodieken voor het definiëren van hoogwaardige recycling, alsmede een vergelijking daarvan.

	<ul style="list-style-type: none"> - Doorrekening van de methodieken voor een aantal casussen. - Vertaling van de resultaten naar het LAP.
Stand van zaken per 1-1-2015	Het projectteam is bij elkaar gekomen en heeft een projectvoorstel besproken. Op basis hiervan wordt nu de uitbesteding voorbereid.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Het project heeft geleid tot een twee manieren om onderscheid te maken tussen vormen van recycling; de eerste op basis van een LCA-methodiek en de tweede op basis van een meer globale regels. Ook is gekeken naar de overeenstemming tussen beide methoden en de bruikbaarheid voor diverse casussen.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep?	Geen specifieke knelpunten.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	<p>Groen</p> <p>Kanttekening is wel dat het niet meer lukt om al in de eerste versie van LAP3 de systematiek ook daadwerkelijk uitgewerkt te hebben voor specifieke casussen.</p>

B1 Ruim baan voor duurzame innovatie	
Doel	Inventariseren waar belemmeringen zitten voor het realiseren van innovaties die de realisatie van de CE dichterbij kunnen brengen en adviseren hoe deze belemmeringen weggenomen zouden kunnen worden
Inhoudelijke omschrijving actie	<ul style="list-style-type: none"> a) Uitdenken wat innovatieve recyclingtechnieken daadwerkelijk zijn. b) Inventarisatie welke innovatieve recyclingtechnieken passen binnen de transitie naar een circulaire economie. c) In beeld brengen wat de introductie van dergelijke innovaties verhindert en met welke middelen of instrumenten dergelijke innovaties meer kunnen worden gestimuleerd. d) Implementatie van (een selectie van stimuleringsmaatregelen) om innovaties binnen het afvalbeheer te stimuleren.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Rapportage belemmeringen met daarin aanbevelingen voor de Rijksoverheid hoe belemmeringen weg te nemen.
Stand van zaken per 1-1-2015	Startbijeenkomst heeft op 15 december 2014 plaats gevonden. Eerste inventarisatie belemmeringen.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	2 constructieve overleggen gevoerd op 23 sept en 1 dec 2015. Er is een link gelegd met de voorbereidingen van LAP3. Kunnen zodanige ontwikkelingen gestimuleerd worden dat verhoging van de minimumstandaarden mogelijk wordt? Er blijkt in de praktijk voor ondernemers weinig ruimte voor het doen van proefnemingen om innovatieve technieken van de grond te krijgen.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Stimulering van het bedrijfsleven (ontdoeners, afvalbedrijven en productiebedrijven) vanuit de stuurgroep om mee te werken aan de circulaire economie blijft noodzakelijk. Veelal is de business case om afval op te werken naar grondstoffen onder de huidige economische omstandigheden niet of nauwelijks winstgevend. De bereidheid om te investeren in innovaties is daarom in het algemeen zeer beperkt. Het inzetten van uit afval geproduceerde grondstoffen blijft i.r.t. het toepassen van de REACH-wetgeving moeilijk.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

B2 Fiscale stimulering afstemmen op VANG	
Doel	Stimuleren van bedrijfsactiviteiten die passen in de circulaire economie
Inhoudelijke omschrijving actie	Aanpassen van de regelingen MIA en VAMIL, die milieuvriendelijke investeringen stimuleren, zodat deze ook (meer) investeringen in duurzaam materiaalgebruik stimuleren
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Onderzoek. Aanpassing van Europese regelgeving.

Stand van zaken per 1-1-2015	Er is onderzoek gestart naar innovaties nodig voor een circulaire economie en hoe instrumenten van de overheid die kunnen bevorderen. Milieulijsten van MIA en VAMIL zijn aangepast.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Onderzoek is afgerond. Op de Milieulijst 2016 is het fiscaal voordeel verhoogd voor bedrijfsmiddelen voor circulaire economie. Tevens code toegevoegd voor tapijt met minimaal percentage gerecycled content. Regeling is aangepast voor Algemene Groepsvrijstellingsverordening van de EU; meer ruimte voor stimuleren CE.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Geen knelpunten. Er is actief overleg met RWS Leefomgeving.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

B3 Herziening van de BREF Waste Treatment	
Doel	Inbrengen van de NL positie in de bepaling van nieuwe referentiedocumenten voor afvalbehandeling. Doel is te komen tot een BREF WT die past bij de NL situatie / ambitie. Doel is tevens om ook technieken inbrengen die passen binnen de transitie naar een CE. Hier ligt de link met MBR. Lastig is wel dat een BREF niet direct instrument is om transities te realiseren; uitgangspunt is meer dat het om bestaande en bewezen technieken moet gaan.
Inhoudelijke omschrijving actie	Lezen van de voorstellen van TWG leden, inbrengen van gevraagde data en gemotiveerde posities. Samenwerking opzoeken tussen lidstaten en met de sector.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Resultaat moet een nieuwe BREF WT zijn. Ambitie is dat deze gebruiksvriendelijker is. Doel is geen 'verlaging van de lat' (meer EU lidstaten, dus grotere kloof tussen vóór- en achterlopers), maar minimaal vasthouden van huidige niveau.
Stand van zaken per 1-1-2015	Halverwege het proces. Datacollectie afgerond (gegevens NL bedrijven aangeleverd). IEPPCB beoordeelt nu de gegevens en komt gedwee met een concept BREF. Rest van het jaar: Discussie voeren over BAT (best available techniques), over monitoring en het vastleggen van de referentiedocs.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	In 2015 is er door de subwerkgroepen gewerkt aan voorstellen voor BAT conclusies. Concepten hiervan zijn nu en dan gedeeld met vergunningverleners in NL, om te controleren of de suggesties van de werkgroepen aankoersen op werkbaar en rechtdoende BAT conclusies. Dit proces eindigde in december 2015, toen het EIPPCB de eerste draft van de BREF WT publiceerde.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Eén van de punten die nu nog niet goed genoeg naar voren komen is hoe gedifferentieerd kan worden tussen grote en kleine bedrijven. De scope van de BREF WT is verbreed waardoor veel kleine bedrijven hier nu ook aan moeten voldoen. Onze (NL) wens is dat er in de BREF voldoende ruimte wordt geboden zodat kleine bedrijven (waar een zwaar BREF regime niet van toepassing is of om andere redenen het doel voorbij schiet) een lichtere versie van de verplichtingen (m.n. administratief) aangeboden krijgen.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

B4 Toekomstvisie AVI's	
Doel	Inzicht krijgen in de toekomst voor AVI's in Nederland
Inhoudelijke omschrijving actie	Uitvoeren van een scenario onderzoek naar het afvalaanbod in Nederland en Europa om inzicht te krijgen in de toekomst van de AVI's. Met dit onderzoek wordt een visie opgesteld die gebruikt wordt voor de relevante beleidsdocumenten.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Visie op de toekomst van de Nederlandse AVI's is verwerkt in LAP3 en andere relevante beleidsdocumenten.

Stand van zaken per 1-1-2015	Er is door de Rebel Group een scenario onderzoek uitgevoerd naar het toekomstige afvalaanbod in Nederland en Europa. Dit aanbod bepaalt hoe er met de beschikbare capaciteit van de Nederlandse AVI's omgegaan kan worden. Aan de hand van deze analyse is een concept-visie opgesteld. Deze is onder meer besproken in de begeleidingscommissie-LAP. Zowel de resultaten van het scenario-onderzoek als de concept-visie worden nog gecommuniceerd met de Tweede Kamer. Na de reacties van de TK wordt de visie zonodig bijgesteld en gebruikt om het beleid te richten (o.a. LAP3).
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	De scenariostudie is in 2015 afgerond. Er is op basis van de scenariostudie in overleg met het ministerie van EZ een beleidskader opgesteld voor afvalverbranding. Dit is aan de Kamer aangeboden: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/12/03/6-puntenplan-voor-recycling-van-het-lid-dijkstra-vvd-beleidskader-over-afvalverbranding-duurzaam-stortbeheer . Dit beleidskader stond op 17 december 2015 op de agenda van het algemeen overleg van de commissie Circulaire Economie.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Nee
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

C1 Verhogen rendement nascheiding	
Doel	Het verhogen van rendement van sorteerprocessen waardoor meer materiaal beschikbaar komt voor recycling.
Inhoudelijke omschrijving actie	Het project kent drie fasen: 1. Samen met de sorteerbranche inventariseren van de mogelijkheden de effectiviteit van nascheiding verder te verhogen. 2. De meest kansrijke opties uit fase 1 verder uitwerken (hoe kan/moet het, wie doet wat, voor- en nadelen, etc.) met daarbij een kostenbatenanalyse. 3. Implementatie en uitvoering.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Kansrijke mogelijkheden om de effectiviteit van de nascheiding te vergroten zijn samen met de markt benoemd, uitgewerkt en geïmplementeerd of minimaal gestart met pilots.
Stand van zaken per 1-1-2015	Op basis van de resultaten en de interviews is een conceptrapport opgesteld van fase 1 (inventariserend). Naar verwachting wordt het definitieve rapport, na verwerking van de commentaren uit het projectteam, eind januari 2015 opgeleverd.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	De eerste inventariserende fase van het project is afgerond met een eindrapport en gedragen aanbevelingen voor het vervolg. De kern hiervan is dat breed is geïnventariseerd welke mogelijkheden er zijn om het rendement van nascheiding – in de zin van het verlagen van de output van deze installatie dat eindigt bij de verbranding of op de stort – te realiseren, inclusief een inschatting welke van de vele opties als eerste nader moeten worden bekeken/uitgewerkt. Deze eerste fase heeft geleid tot concrete aanbevelingen voor een aantal vervolgprojecten. In fase 2 is het eerste vervolgproject – kort samengevat het uitwerken van een scenario-model om de effecten van sturing in beeld te brengen – opgestart.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Niet specifiek.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

D1 Afvalscheiding Buitenshuis	
Doel	<p>In de KWD-sector komt 5,3 Mton afval vrij (cijfers 2012). Daarvan is 2 Mton restafval dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval en dat wordt verbrand. In aansluiting op de VANG-doelen is het doel om deze hoeveelheid restafval in tien jaar halveren.</p> <p>Dit bereiken we door meer preventie, hergebruik, meer recyclebare producten, meer bron- en nascheiding en uiteindelijk meer en betere recycling tot nieuwe grondstof. En door de norm te versterken dat afval grondstof is, altijd en overal. Onderweg, op school, op het werk en in vrije tijd maken we zichtbaar dat afval grondstof is en wordt het vanzelfsprekend voor mensen dat ze daar ook op de juiste manier mee omgaan.</p>
Inhoudelijke omschrijving actie	<p>Thuis, onderweg, op het werk, op school en in de vrije tijd ontstaan allerlei soorten afval vergelijkbaar met het afval thuis. Het ministerie van IenM zet met VANG Huishoudelijk afval in op het verminderen van restafval. Ook het afval dat buitenshuis ontstaat en dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval, wil het ministerie verminderen en meer en beter recyclen. De norm moet worden: afval is grondstof, altijd en overal. Het meeste afval buitenshuis komt vrij in de bedrijven van de KWD-sector. In dit project onderscheiden we negen KWD-sectoren, waarmee we de komende jaren gefaseerd samenwerken aan de halvering van de hoeveelheid restafval. Het meerjarenprogramma richt zich op de volgende vier sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Agenderen en kennis verspreiden. 2. Vernieuwen en voorbeeldprojecten. 3. Gedrag en norm afval is grondstof. 4. Preventie en ketens sluiten.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	<p>We werken aan een meerjarenaanpak gericht op vier sporen (1. agendering en verspreiding; 2. vernieuwing en innovatie; 3. Consumentengedrag; 4. preventie en sluiten van keten). Hieronder staan belangrijkste projecten die in 2015 plaatsvinden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie gemeente Bronckhorst (afgerond voorjaar 2015). • Pilot RWS verzorgingsplaats A28 Smalhorst (november 2015). • Green Deal NS/Prorail getekend (23 feb) en in uitvoering (tot 2020). • Green Deal afvalvrije festivals is getekend (najaar 2015). • Diverse andere activiteiten zoals workshop Gemeentelijk afvalcongres (19 mrt), kennisbijeenkomst/excursie (najaar), onderzoeken en richtlijn gedragsbeïnvloeding (kleuren, symbolen, instructie en communicatie).
Stand van zaken per 1-1-2015	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inventarisatie sector onderwijs, inventarisatie bestaande (internationale) voorbeelden, eerste inzicht in hoeveelheid afval en recycling % per sector. 2. Gesprekken gepland met convenantpartijen, eerder contact met NVRD, contacten bij o.a. gemeenten, onderwijs, zorg, zwembaden, sport. 3. Projectplan 2015 in ontwikkeling, incl. hoofdlijnen meerjarenprogramma. 4. Lopende projecten met gemeenten (sinds 2012), Green Deal NS/ProRail in voorbereiding, pilot Rijkswaterstaat in voorbereiding, Green Deal Afvalvrije festivals in voorbereiding. 5. Diverse artikelen in bladen, excursie gemeenten, presentaties bij congressen en bijeenkomsten.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	<ul style="list-style-type: none"> • Start onderzoek KWD sector, potentieel vermindering restafval. • Agendering en kennisverspreiding via presentaties op congressen, artikelen in bladen en werkconferentie VANG Buitenshuis. • Green Deal met NS en ProRail over 25% reductie afval en 75% recycling van afval van treinreizigers op stations en in treinen. • Green Deal afvalvrije festivals voor schone festivals, 25% afvalreductie, 50% afvalscheiding, hergebruik en recycling en kennisuitwisseling. • Afvalvermindering en -scheiding opgenomen in Green Deal verduurzamen bedrijfsvoering zorg. • Evaluatie en advies voor project zwerfafval en gescheiden afvalinzameling op straat van Bronckhorst. • Nulmeting voor project integrale inzameling grondstoffen van huishoudens, bedrijven en uit openbare ruimte in winkelcentrum Kerkelanden door GAD en Hilversum. • Proef Rijkswaterstaat gescheiden inzameling op

	<p>verzorgingsplaats Smalhorst aan de A28 en start onderzoek afval langs snelwegen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie van Richtlijn herkenbare afvalscheiding buitenshuis.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	<p>De belangrijkste uitdagingen en vragen bij de dienstensector zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic/PMD/drinkbekers gescheiden inzamelen en recyclen. • Juridische vragen over inzameling van afval/grondstoffen op snijvlak bedrijven, huishoudens en openbare ruimte. • Uniformiteit in te scheiden afvalstromen en herkenbare communicatie daarover, zowel thuis als buitenshuis. <p>De eerste twee punten zijn met elkaar verbonden, het gaat om de rendabele inzameling van afvalstromen bij de dienstensector. Met name voor plastic/PMD is de businesscase niet rond en komt afvalscheiding en inzameling niet van de grond. We bespreken graag met de stuurgroep hoe we deze vicieuze cirkel kunnen doorbreken.</p> <p>Voor het derde punt is het belangrijk dat hierover ook afstemming is tussen MBR en VANG HHA.</p>
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	<p>Groen / Oranje</p> <p>Kanttekening: het is wel van belang dat er voor plastic/PMD beweging komt in de huidige situatie. Zo niet, dan bestaat het risico dat op termijn voortgang in gedrang komt doordat KWD-bedrijven door hoge kosten afzien van gescheiden inzamelen van kunststoffen/PMD en mogelijk daardoor ook minder ontvankelijk zijn voor afval scheiden in het algemeen.</p>

D2 Communicatie over recycling	
Doel	De NVRD en RWS zoeken via het LAC in samenwerking met de overige deelnemers aan het convenant MBR, naar mogelijkheden om communicatie richting de burger over recycling te verbeteren.
Inhoudelijke omschrijving actie	<p>Communicatie uitingen over recycling uitwerken en de burger daarmee benaderen. Waarschijnlijk d.m.v. MilieuCentraal.</p> <p>MilieuCentraal is een voorlichtingsorganisatie die in 1998 van start is gegaan op initiatief van het toenmalige ministerie van VROM. Deze organisatie zorgt er voor dat burgers onafhankelijke, betrouwbare en praktische informatie krijgen om hen te helpen met het maken van duurzame keuzes. MilieuCentraal baseert alle tips en adviezen op wetenschappelijk onderzoek.</p>
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Uitgewerkte communicatiestrategie en plan van aanpak om de burger over recycling te informeren. Communicatie acties richting te burger.
Stand van zaken per 1-1-2015	Er wordt nu nagedacht over de grote lijnen de communicatiestrategie voor MBR, de communicatie over recycling richting de burger wordt daarin meegenomen.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Er is gewerkt aan een communicatiestrategie. Deze zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 opgeleverd gaan worden. Daarnaast is men begonnen aan het ontwikkelen van een nieuwe website voor het programma MBR. Het streven is om deze website in maart/april 2016
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	<p>Het knelpunt is dat op dit moment niet duidelijk is welke persoon/welke organisatie de trekker is van dit fiche.</p> <p>De NVRD was trekker van dit project. Maar de NVRD heeft het voorzitterschap van de Landelijke werkgroep Afval Communicatie (LAC) overgedragen aan MilieuCentraal. Daarom ligt het meer voor de hand dat een medewerker van MilieuCentraal dit project gaat trekken (en niet een medewerker van de NVRD). Het is nog niet helemaal duidelijk wat er vanuit MBR precies gedaan gaat worden met dit fiche. Dit hangt ook samen met het communicatieplan dat voor MBR in de maak is. De secretaris MBR zorgt er voor dat het communicatieplan op korte termijn gereed zal zijn. Tevens neemt de secretaris MBR contact op met MilieuCentraal om afspraken te maken over de uitvoering van de acties die in het fiche D.2 over communicatie worden genoemd. De stuurgroep krijgt een voorstel voorgelegd met betrekking tot het vaststellen van het communicatieplan in samenhang met de vraag hoe verder uitvoering kan worden gegeven aan fiche D.2.</p>

Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje
---	--------

E1 Nieuwe ketenprojecten opstarten	
Doel	Stakeholders benaderen zodat nieuwe ketens worden aangemeld. Inventariseren en selecteren van de aangemelde kansrijke ketenprojecten. Indien mogelijk opstarten van nieuwe ketenprojecten.
Inhoudelijke omschrijving actie	In overleg met IenM en andere partijen inventariseren van nieuwe ketenprojecten. Vervolgens relevante partijen identificeren en mogelijkheden verkennen.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	In 2015 is er een nieuw ketenproject opgestart: bitumineus dakafval. Voor dit nieuwe project is het beoogde resultaat om de keten zo goed mogelijk te sluiten, maar de milieudruk niet te laten toenemen. Dat houdt onder andere in dat we zorgvuldig moeten omgaan met kritische stoffen zoals PAK, die soms kenmerkend zijn voor (teerhoudend) dakafval.
Stand van zaken per 1-1-2015	Het ketenproject voor bitumineus dakafval is opgestart. Verder zijn er nog geen nieuwe ketens aangemeld.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Medio 2015 is een start gemaakt met het ketenproject dakafval. Er is een eerste stakeholdersbijeenkomst geweest en er is een ketenanalyse opgesteld. Met de stakeholders en binnen de ketenanalyse is een eerste verkenning naar kansen uitgevoerd.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Er zijn geen knelpunten, behalve dat het ministerie van ministerie van IenM heeft besloten tot een herprioritering binnen de bestaande programma's. Hierdoor is er geen financiële ruimte om in het kader van MBR in 2016 nieuwe ketenprojecten op te starten. We gaan wel gewoon door met de lopende ketenprojecten, waaronder het project bitumineus dakafval.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

E2 Stimuleren van ecodesign en design for recycling	
Doel	Sluiten van ketens en stimuleren toepassen van secundaire grondstoffen door producenten.
Inhoudelijke omschrijving actie	Het ministerie van IenM stimuleert ecodesign en design for recycling en onderzoekt mogelijkheden voor normstelling voor gerecyclede materiaal in producten en manieren om de marktacceptatie van gerecyclede producten te stimuleren. Zij streeft hierbij naar verbinding met de projecten binnen dit convenant.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Moet nog worden uitgewerkt.
Stand van zaken per 1-1-2015	Onbekend
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Onbekend
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Onbekend
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

F1 Juridisch en beleidsmatig kader voor einde-afval en bijproduct	
Doel	Verduidelijking van het onderscheid afval of product binnen het kader

	van de (EU) wetgeving, zodat stoffen/materialen het etiket 'afval' alléén krijgen waar de afvalwetgeving nodig is om verantwoorde verwerking te borgen.
Inhoudelijke omschrijving actie	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ministeriele regeling met criteria voor glycerine (e.a. stromen). 2) Beleidslijn opstellen voor beoordeling bijproduct c.q. einde-afval. 2a) Rechtsoordelen afgeven (IenM opinie) aan bedrijven, op aanvraag. 3) Uitvoeringsvisie (procesafspraken) voor behandeling van aanvragen rechtsoordeel. 4) Webtoets conformeren aan beleidslijn. 5) Beleidslijn opnemen in LAP3. 6) Overleg over beleidslijn met ILT en RUD's. 7) Bijdragen aan programma Ruimte in Regels voor Groene Groei (RRGG). 8) Bijdrage aan North Sea Resources Roundabout. 9) Inbreng in EU, in kader van nieuw Cie-voorstel herziening afvalrichtlijnen.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	<ol style="list-style-type: none"> 1. ministeriele regeling (gereed) 2. beleidslijn/leidraad (gereed) 2a. rechtsoordelen (einde-afval en bijproduct) 3. uitvoeringsvisie (procesafspraken) rechtsoordelen 4. webtoets conform beleidslijn 5. beleidslijn in LAP3 6. overleg over beleidslijn met ILT en RUD's 7. bijdragen in Kamerbrieven VANG, RRGG 8. bijdragen North Sea RR 9. bijdragen aan EU-overleg afvalwetgeving
Stand van zaken per 1-1-2015	Ministeriële regeling glycerine, beleidslijn en uitvoeringsvisie in concept gereed.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	<p>Acties 1 en 2 zijn gereed.</p> <p>- Regeling criteria bijproducten besproken met Europese Commissie en gepubliceerd in Staatscourant).</p> <p>Verder voornaamste inzet op acties 2a, 5, 6, 7 en 9.</p> <p>- Bespreking van definitie "zich ontdoen" met EC.</p> <p>- Beleidslijn "afval-of-product" besproken met ILT, RUD's (o.a. werkgroep afval) en groot aantal stakeholders (naast vnl. bedrijfsleven ook advocatuur).</p> <p>- Twee rechtsoordelen afgegeven (einde-afval), ca. 10 in voorbereiding (einde-afval resp. bijproduct).</p> <p>- LAP3 tekst beleidslijn "afval-of-product" in concept gereed en besproken in de begeleidingscommissie LAP.</p> <p>- Bijdragen aan diverse casussen RRGG.</p>
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	<p>Personele capaciteit bij DGMI directie Duurzaamheid is te beperkt. Dit heeft gevolgen voor de voortgang (m.n. acties 2a, 6 en 7 hebben hieronder te lijden).</p> <p>Beschikbaarheid personele capaciteit bij RWS is in de loop van 2015 behoorlijk verbeterd.</p> <p>Moeilijke transitie VTH-diensten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de nieuwe beleidslijn wordt veelal negatief ervaren (afval-etiket "weghalen", zicht verliezen op risico's). • In feite vraagt de circulaire economie een andere werkwijze van toezicht en handhaving. • Dit vraagt overleg tussen beleid/handhaving op managementniveau.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

F2 Nieuwe nationale criteria voor einde-afval en bijproduct	
Doel	Doel is het onderzoeken van aangedragen stromen door marktpartijen of nationale criteria voor einde-afval en bijproducten mogelijk zijn. Indien dit mogelijk lijkt kan worden overgegaan tot het opstellen van deze criteria per stroom.
Inhoudelijke omschrijving actie	<ol style="list-style-type: none"> 1) marktpartijen dragen stromen aan 2) prioriteren stromen door IenM 3) per stroom projectgroep (markt en overheid) formeren die zich over

	de inhoud buigt 4) vaststellen criteria door IenM in overleg met GrondstofPanel
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Er is geen concreet resultaat gedefinieerd. Per geselecteerde stroom zal het resultaat zijn te komen tot nationale criteria.
Stand van zaken per 1-1-2015	Zoals al met de tweede wijziging van LAP2 is aangekondigd wordt gekeken naar de mogelijkheden voor nationale criteria voor einde-afval voor (vloeibare) brandstoffen uit afvalstromen.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Eind 2015 is begonnen met de studie naar criteria voor einde-afval voor vloeibare brandstoffen uit afvalstromen. Van de Benelux secretariaat is een aanbeveling voor einde-afval voor oud-papier opgesteld. http://www.benelux.int/nl/nieuws/selectief-ingezameld-en-gesorteerd-papier-de-benelux-geen-afval-meer . In overleg tussen IenM, ILT en RWS is hier naar gekeken. De aanbeveling wordt in Nederland gezien als een goed startpunt voor verder overleg tussen overheden maar ook de branche.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Nee
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

F3 Webtoets oordeel afvalstatus	
Doel	Het ondersteunen van marktpartijen en anderen bij de beoordeling van de afval-status van een materiaal of product.
Inhoudelijke omschrijving actie	Er is een Webtoets 'afval of grondstof' ontwikkeld door RWS Leefomgeving. Dit is de centrale plek waar toetsingen door derden kunnen worden uitgevoerd. Het gaat hier niet om algemene criteria maar om case-by-case oordelen. Het bevoegd gezag kan de web-toets ook gebruiken als hulpmiddel om een case te toetsen. De tool is recent gelanceerd. RWS wacht de ervaringen af en zal op basis daarvan waar nodig de tool bijwerken. Een belangrijk element is de review van een eigen beoordeling door RWS. Deze review heeft geen juridische basis. Daarvoor is een nadere verankering van de rol en functie van RWS nodig.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	De Webtoets is beschikbaar gesteld en wordt actueel gehouden (dit houdt in dat veranderingen in wet- en regelgeving worden geïmplementeerd in de webtool). Voor het verankeren van de rechtsoordelen bij RWS wordt nu beschreven wat hiervoor geregeld moet worden.
Stand van zaken per 1-1-2015	De Webtoets is beschikbaar gesteld. De case bij case beoordeling kan dus gaan lopen. Voor het verankeren van rechtsoordelen door RWS is nog aanvang gemaakt.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	De Webtoets wordt gebruikt. Uit het gebruik is duidelijk geworden dat er verbeteringen kunnen worden gedaan aan de Webtoets. Ongeveer 15 casussen zijn ingediend voor een rechtsoordeel. Samen met verzoeken voor een rechtsoordeel die voor het gebruik van de Webtoets zijn ingediend, zijn deze opgepakt. Hierin is nog wel een achterstand door beperkte capaciteit in 2015.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Nee
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

F4 Onderzoek in hoeverre stoffenregelgeving een belemmering vormt voor recycling	
Doel	Komen tot Europese beleidslijn voor het raakvlak tussen het

	stoffenbeleid en het recycling beleid met goede balans tussen de doelen van beide beleidsvelden.
Inhoudelijke omschrijving actie	<ul style="list-style-type: none"> • Zicht op de belangrijkste materiaalstromen waarin 'legacy' SVHC's of POP's zitten. • Opstellen van een beleidslijn. • Overleg met recyclingsectoren waar dit speelt, gericht op ontwikkeling, erkenning en behoud van verantwoorde recycling (d.w.z. geen verspreiding van SVHC's/POP's in het milieu). • In EU bepleiten resp. ontwikkelen van integrale beoordeling van alle milieuaspecten bij de keuze tussen vernietigen en recyclen.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Rapportage (notities, eventueel rapport, bijdragen aan beleidsnota's en position paper voor EU-overleg).
Stand van zaken per 1-1-2015	Eerst inventarisatie uitgevoerd, in 2015 opvolging organiseren. Inventarisatie op basis van monitoringsdata is geprobeerd, maar die gegevens bleken onvoldoende specifiek om iets te concluderen.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidslijn uitgedragen in EC consultatie. • In VN-verband (Verdrag van Stockholm) en EU-verband het thema op de agenda gezet (bewustmaking). • In besluitvorming VN en EU ruimte bepleit en gekregen voor recycling van EPS (piepschuim) dat gezuiverd is van HBCDD. • In EU comité kaderrichtlijn afvalstoffen beleidslijn naar voren gebracht t.a.v. recycling cadmium- of loodhoudend hard PVC. • Casus hard-PVC-recycling ingebracht in North Sea Resources Roundabout (NSRR).
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	<p>Voorstel van de trekker van dit project is om de fiches F.4 en F.5 samen te voegen tot één fiche. Ze gaan beide over hetzelfde onderwerp. Daarnaast wordt opgemerkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogelijk knelpunt vormt de kwestie 'low POP content' (zie hierboven). • Verder geen bijzondere knelpunten (afgezien van beperkt beschikbare personele capaciteit). • Naar verwachting in EU-verband in 2016 geen onomkeerbare beleidsontwikkelingen die de door NL voorgestane beleidslijn blokkeren.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	<p>Oranje</p> <p>Acties lopen en starten, maar bij onvoldoende voortgang/succes kunnen grote problemen ontstaan voor belangrijke recyclingstromen.</p>

F5 Stroomlijnen van stoffenbeleid en recycling	
Doel	<p>Binnen wettelijke mogelijkheden optimaal vereenvoudigen van handel in recycalaat dat gevaarlijke stoffen (SVHC's) bevat maar dat milieuverantwoorde (en hoogwaardige) toepassing vindt</p> <p>Hier wordt ook gekeken naar de registratieverplichtingen van REACH versus het gebruik van recyclaten wanneer stoffen zijn geproduceerd uit afvalstoffen en als product op de markt worden gebracht. De herkomst van de grondstoffen kan in het laatste geval gevarieerder en onbekender zijn dan bij de productie uit primaire grondstoffen. Dit kan afname door producenten tegen houden.</p>
Inhoudelijke omschrijving actie	<p>Het internationale stoffenbeleid (met name REACH, de POP-verordening en het Verdrag van Stockholm) meer richten op de circulaire en biobased economie. Het is nu vooral gefocust op het uitfaseren van bepaalde gevaarlijke stoffen. Hierdoor is het op de markt brengen van bepaalde gevaarlijke stoffen of producten waar die stoffen in zitten verboden of aan bepaalde beperkingen of voorwaarden gebonden. Dit kan recycling van materialen die betreffende stoffen bevatten onnodig belemmeren (bijv. kunststof, glas, papier, behandeld hout). Doel zou moeten zijn om die belemmeringen weg te nemen die haaks staan op het doel het gebruik van afvalstoffen als secundaire grondstof te bevorderen zonder dat voor zo'n belemmering vanuit oogpunt van milieubescherming een concrete rechtvaardiging voor bestaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • inventarisatie onder marktpartijen wat de omvang is van de recyclingstromen die met stoffenbeleid in lijn gebracht moeten worden • afstemmen beleidslijn/standpunt met EZ en branches

	<ul style="list-style-type: none"> • met ILT en RUD's mogelijkheden identificeren voor verlichting van vereisten afvalwetgeving voor recyclaten • pilots voor concrete casussen, evt. mede in kader North Sea Resources Roundabout • p.m. inbreng in EU <p>IenM en EZ werken samen aan de voorbereiding van een integraal standpunt over het afval- en stoffenbeleid en starten van discussie in Europa. Wat betreft REACH en het gebruik van recyclaten wordt per casus bekeken wat de mogelijkheden zijn.</p>
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan van aanpak 2. Notitie over inventarisatie onder marktpartijen 3. Notitie over mogelijkheden verlichting vereisten afvalwetgeving 4. Aanpassing PvA 5. PvA's pilot(s) en evt. trajecten aanpassing nationale regelgeving 6. (tussen)evaluatie van pilot(s) 7. p.m. paper voor inbreng in EU
Stand van zaken per 1-1-2015	Op grens van idee-ontwikkeling naar uitvoering plan van aanpak
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Geen informatie aangeleverd. Voorstel is om fiches F.4 en F.5 samen te voegen.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Voorstel van de trekker van dit project is om de fiches F.4 en F.5 samen te voegen tot één fiche. Ze gaan beide over hetzelfde onderwerp.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

F6 Kansen en belemmeringen bij import en export	
Doel	Wegnemen onnodige belemmeringen bij import en export t.b.v. recycling maar tevens in kaart brengen waar belemmeringen juist nodig zijn en blijven om (hoogwaardige) recycling te (blijven) realiseren.
Inhoudelijke omschrijving actie	Bedrijven ervaren de regelgeving in het kader van EVOA op een aantal punten als onnodig beperkend. Beoogd wordt om in eerste instantie aan de hand van een inventarisatie bij bedrijven problemen nader in beeld te brengen/concretiseren
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Dit zal nog concreet worden omschreven. Het eindresultaat moet zijn een optimale werking van de import en export van afvalstoffen ten behoeve van recycling
Stand van zaken per 1-1-2015	De werkzaamheden moeten nog starten.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Een bijeenkomst geweest op 29 sept 2015. De interpretatie van de EVOA regelgeving blijkt in NL veel strikter te gebeuren dan in de ons omliggende landen. De case by case benadering die Vlaanderen hanteert wordt door het bedrijfsleven beter gewaardeerd. Bij bedrijfsovernames kunnen EVOA beschikkingen niet overgezet worden (zoals bijvoorbeeld milieuvergunningen). Er is een (redelijk uitgebreide) lijst opgesteld van knelpunten.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	De huidige lange wachttijden voor het uiteindelijk toekennen van de EVOA export beschikking 'vertroebelen' het overleg enigszins.
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

F7 Ruimte in Regels voor Groene Groei	
Doel	Signaleren en waar mogelijk wegnemen van belemmeringen mbt wet- en regelgeving als het gaat om Groene Groei.
Inhoudelijke omschrijving actie	Samen met interne en externe partijen (o.a. Race coalitie) worden belemmeringen op het gebied van wet- en regelgeving m.b.t. VANG (en

	BBE) geïnventariseerd. Er wordt gewerkt aan de hand van concrete casus. Samen met beleidsmedewerkers van diverse ministeries wordt gezocht naar mogelijke oplossingsrichtingen.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Waar mogelijk verduidelijking en/of aanpassing van bestaande wet- en regelgeving. Voortgang en resultaten worden opgenomen in Informatiebladen en gepubliceerd.
Stand van zaken per 1-1-2015	Programma loopt. Circa 150 belemmeringen zijn geïdentificeerd.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Alle belemmeringen uit 2014 zijn opgepakt en grotendeels afgerond Belemmeringen uit 2015 zijn eveneens grotendeels opgepakt. Er zijn inhoudelijke bijdragen geleverd aan fundamentele vraagstukken, o.a. rond afval / geen afval, REACH en EVOA
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Nee
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

Bij onderstaande fiches G.1, G.2, G.3 en G.4 gaat het niet om de MBR-projecten zelf. Deze zijn al afgerond. Het gaat nu specifiek om de opvolging van een afgeronde project. Mogelijk is er bij de onderstaande fiches sprake van een andere samenstelling van het projectteam en/of een andere trekker dan tijdens het MBR-project zelf het geval was.

G1 Monitoren van het effect van EoW-criteria voor puingranulaat (opvolging van een afgerond project)	
Doel	Monitoren of de vaststelling van de einde afval criteria voor puingranulaat de gewenste uitwerking heeft. Medio 2016 wordt gekeken of de producenten gebruik maken van de regeling en of deze naar wens werkt (d.w.z. of het de inzet van granulaat daadwerkelijk stimuleert).
Inhoudelijke omschrijving actie	Door middel van interviews de werking van de productstatus van puingranulaat beoordelen.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Inzicht in de werking van de EoW-status en eventuele verbeterpunten helder krijgen.
Stand van zaken per 1-1-2015	De productstatus is ingevoerd en nu moet worden gemonitord of er gebruik van wordt gemaakt door de recyclingsector.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Hier is in 2015 geen actie op ondernomen. Dit is ook logisch omdat de criteria pas in dat jaar zijn vastgelegd in een ministeriele regeling.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	In de werkplanning van RWS is hier in ieder geval nog geen rekening mee gehouden. Opstarten van een monitoringtraject lijkt in eerste instantie ook vooral op het pad van de BRBS te liggen. Voorstel aan de stuurgroep MBR: - verzoek aan de BRBS om een monitoringproject te starten. - beslissen of dit fiche vermeld moet worden op de nieuwe website MBR (het gaat hier om de opvolging van acties vanuit een eerder afgerond MBR-project).
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Oranje

G2 Monitoring van het effect van afvalbelasting (opvolging van een afgerond project)	
Doel	Monitoren welke effecten de belasting en de exportheffing hebben op de import en de export van afval voor recyclings- en verbrandingsdoeleinden.
Inhoudelijke omschrijving	Nagaan wat er is gebeurd met de import en export van brandbare en

actie	recyclebare afvalstromen.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Inzicht in de werking van de belasting en de exportheffing.
Stand van zaken per 1-1-2015	Belasting op storten en verbranden in werking. Aan de exacte vormgeving van de exportheffing wordt nog gewerkt.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Deze actie is in 2015 nog niet opgepakt, ook al omdat de exportheffing pas halverwege 2015 in werking is getreden.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Niet specifiek. Voorstel aan stuurgroep MBR: beslissen of dit fiche vermeld moet worden op de nieuwe website MBR. Trekker van dit project (Marco Kraakman) is van mening dat dit niet nodig is (het gaat hier om de opvolging van acties vanuit een eerder afgerond MBR-project).
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

G3 Indicatief volgen van implementatie van regeling voor grof huishoudelijk afval GHA (opvolging van een afgerond project)	
Doel	Monitoren of de invoering van de GHA regeling goed verloopt.
Inhoudelijke omschrijving actie	Door het bekijken van de monitoringsdata nagaan of de regeling voor GHA door gemeentelijke milieustraten goed wordt ingevoerd.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Conclusies over de mate van implementatie van de regeling.
Stand van zaken per 1-1-2015	In 2015 is er onderzocht of de implementatie van de regeling voor GHA goed verloopt. In februari 2017 moet worden bekeken of de implementatie afdoende vordert.
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Deze actie is in 2015 nog niet opgepakt als aparte actie omdat in dat jaar al de onderzoeken van ILT en Tauw zijn verschenen.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Niet specifiek. Voorstel aan stuurgroep MBR: beslissen of dit fiche vermeld moet worden op de nieuwe website MBR (het gaat hier om de opvolging van acties vanuit een eerder afgerond MBR-project).
Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen

G4 Onderscheid tussen hoog- en laagwaardige recycling bij grensoverschrijdend transport verwerken in LAP3 (opvolging van een afgerond project)	
Doel	Opnemen van het onderscheid tussen hoog- en laagwaardige recycling bij grensoverschrijdend verkeer van afval in LAP3.
Inhoudelijke omschrijving actie	Opnemen in de beleidstekst en de relevante sectorplannen van LAP3.
Omschrijving beoogd resultaat, op te leveren product en/of eventuele tussenproducten	Opnemen in LAP3.
Stand van zaken per 1-1-2015	ILT heeft geoordeeld dat het mogelijk is het onderscheid te maken. Nu moet het worden opgenomen. Of dit daadwerkelijk aan de orde komt hangt ook af van het project 'hoogwaardige recycling' (fiche A.1).
Terugkijken: wat is er bereikt in 2015?	Deze actie is nog niet actueel.
Zijn er knelpunten, is er actie nodig vanuit de stuurgroep? Zo ja, geef aan welke actie	Geen. Voorstel aan stuurgroep MBR: beslissen of dit fiche vermeld moet worden op de nieuwe website MBR. Trekker van dit project (Marco Kraakman) is van mening dat dit niet nodig is (het gaat hier om de opvolging van acties vanuit een eerder afgerond MBR-project).

Geef met een kleur een indicatie aan van de voortgang van het project	Groen
---	-------